't Bieteutje

Driemaandelijks tijdschrift van
NATUURWERKGROEP
MARKVALLEI

Jaarg.28 nr. 1: Jan/Feb/Maart. 2009

Met de nieuwe
wandelkalender 2009 !

Afgiftekantoor: 2320 Hoogstraten
V.U.: Wim Verschraegen – Vooraard 10 – 2322 Minderhout

COLOFON

't Bieteutje is het kwartaalblad van **Natuurwerkgroep Markvallei.**
Deze werkgroep vormt de koepel van de volgende verenigingen :

Natuurpunt Markvallei VZW
J.N.M. Markvallei VZW
V.M.P.A. Hoogstraten VZW
V.E.L.T. Noorderkempen VZW

DAGELIJKS BESTUUR NATUURPUNT MARKVALLEI

VOORZITTER Drej Oomen Klein Eyssel 29 a - 2328 Meersel-Dreef ☎ 03 315 02 45 / ☎0476 53 58 44 *drej.oomen@pandora.be*	**SECRETARIS** Pol Vandersteen Vrijheid 170 d - 2320 Hoogstraten ☎ 03 314 07 12 / ☎0475 83 26 46 *pol.vandersteen@skynet.be*
PENNINGMEESTER Jaak Brosens Kerkstraat 48 - 2328 Meerle ☎ 03 315 74 41 / ☎ 0495 26 74 41 *Jaak.Ria.Brosens@telenet.be*	**DE KLAPEKSTER** Koen Verschueren Klinketstraat 19 - 2323 Wortel ☎ 03 314 24 15 / ☎ 0472 91 35 11 *koen.verschueren1@telenet.be*
VERENIGINGSWERKING Ingrid Brosens Vooraard 10 - 2322 Minderhout ☎ 03 314 47 75 / ☎ 0497 28 18 66 *ingridwim@hotmail.com*	**WERKGROEP NATUURSTUDIE** Stijn Leestmans Bavelstraat 16 -2310 Rijkevorsel ☎ 0479 93 21 12 *stijnleestmans@hotmail.com*
WERKGROEP NATUURGEBIEDEN Bart Hoeymans Leemakker 7 - 2320 Hoogstraten ☎ 0479 79 93 61 *bart.hoeymans@hotmail.com*	**WERKGROEP BELEID ONDERVOORZITTER** Bart Royens Ganzenstraat 4 – 2340 Beerse ☎ 014 77 02 07 *bart.karolien@scarlet.be*
REDACTIE 'T BIETEUTJE Wim Verschraegen Vooraard 10 - 2322 Minderhout ☎ 03 314 47 75 / ☎ 0497 28 18 66 *ingridwim@hotmail.com*	

Leden van VMPA, VELT en van andere Natuurpunt- of JNM-afdelingen kunnen zich abonneren op 't Bieteutje door overschrijving van **5,00 EUR** op rekeningnummer 523-0453829-41 onv. Natuurpunt Markvallei, Kerkstraat 48, 2328 Meerle met vermelding van "'t Bieteutje 2009".

Voorwoord

Beste leden van Natuurpunt Markvallei,

We hebben er een uit de kluiten gewassen trimester op zitten. Het is heel opvallend dat de zondagswandelingen met gids Jack Govaerts vele mensen blijven bekoren. Elke maand trekt Jack er met een groep enthousiaste wandelaars op uit om één of ander natuurgebied in de regio te verkennen. De wandelaars genieten van de natuur, mekaars gezelschap en niet in het minst van de uitleg van Jack. De wandelingen missen hun doel zeker niet. Bij het opstarten van het initiatief, dat is ondertussen al flink wat jaren geleden, namen we woorden als "laagdrempelige activiteiten" in de mond. Natuurpunt moest zijn elitaire (ik heb het dan niet over centen of maatschappelijke status) deuren opengooien. Ik meen dat we daar, mede door deze wandelingen, bijzonder goed in geslaagd zijn. Maar niet alleen de wandelingen "zuigen" alsmaar meer mensen naar onze activiteiten en wekken bovendien de interesse voor onze doelstellingen.

In één adem mogen we daar gerust de dialezingen bij vernoemen en ook de activiteiten in bezoekerscentrum De Klapekster dragen hun steen hiertoe bij. Die aangewakkerde interesse zorgt er ondertussen ook voor dat mensen zich alsmaar meer engageren in onze afdeling en ook bijscholing volgen. De cursus "natuurgids" is er het levende bewijs van, maar we merken tegelijkertijd dat er ook meer enthousiasme groeit over de werking binnen onze afdeling. We mochten de voorbije jaren al wat nieuwe gezichten verwelkomen in de verschillende besturen, ook de laatste maanden geven sommige van onze leden alsmaar meer te kennen dat ze mee de lijnen willen uitzetten. Dat doet uiteraard deugd.

Ik wil daarom al onze leden van harte uitnodigen op onze algemene vergadering op . We koppelen deze algemen vergadering de laatste jaren aan de "verenigingsavond". Het is het moment om met de werking en het bestuur kennis te maken op een informele manier. Het feestcomité zorgt voor een fijne omkadering, hapjes en drankjes.

IEDEREEN VAN HARTE WELKOM!

Beheer van knotbomen

1. Inleiding

Als men aan knotbomen denkt haalt men meestal het beeld van een geknotte wilg (Schiet- en Kraakwilg) voor ogen. Er zijn echter veel boomsoorten die gebruikt werden en worden om te knotten. Voorbeelden hiervan zijn Zwarte els, Gewone es, Inlandse eik, enz...

Knotbomen zijn door menselijk ingrijpen ontstaan. Eigenlijk is het knotten van bomen het uitvoeren van hakhout op stam. Vroeger hoorden knotbomen bij het landschap en hadden ze meerder functies. Zo deden ze dienst als grensafscheiding en als houtleverancier. Het hout van essen kan bijvoorbeeld gebruikt worden om gereedschapsstelen van te maken, hout van de wilg kan dan weer tenen leveren die gebruikt worden voor het vlechten van manden, matten en beschoeiingen. Van het grotere wilgenhout kunnen klompen gemaakt worden, etc...

Door het snelle veranderen van het landbouwgebruik (vnl na de 2e wereldoorlog) en de algemene vooruitgang van onze maatschappij hebben knotbomen hoe langer hoe meer hun "nut" verloren. Knotbomen werden (worden) vaak als hinderlijk ervaren en zodoende verwijderd of ze werden (worden) niet meer onderhouden.

Het verdwijnen van knotbomen is spijtig om verschillende redenen waarvan de cultuurhistorische en landschappelijke waarde er twee zijn. Een andere reden is het verdwijnen van natuurwaarden die samengaan met knotbomen. Vooral oudere knotbomen zijn interessant.
Op de knot zelf worden er allerlei soorten planten en paddenstoelen waargenomen. Vogels voelen zich beschut door de opgroeiende twijgen en gebruiken holten en scheuren als schuilplaats. Veel ongewervelde gebruiken de boom als voedsel (vb rupsen van Hermelijnvlinder die wilgenbladeren eten) of als schuilplaats (vb pissebedden en kevers onder schors of in scheuren). Als knotbomen in een rij geplant zijn worden ze door dieren ook vaak gebruikt als verbindingsroutes tussen verschillende gebieden (vleermuizen, bosvogels, ...).

2. Het aanplanten en de eerste zorgen.

Knotwilgen planten is normaal geen probleem zolang de grond een beetje vochtig blijft en niet te licht is (bijvoorbeeld in leemgrond). Een stek of een poot van een Schiet- of Kraakwilg is het belangrijkste dat je nodig hebt. Stekken zijn twijgen van 1 jaar met een diameter van 1,5 tot 2 cm (lengte 1,5 tot 2 meter). Poten zijn 2 tot 5 jarige takken met een diameter van 2 tot 6 cm (een minimale lengte van 2,5 meter).

Als men overgaat tot nieuwe aanplantingen worden er meestal stekken gebruikt. Voor het opvullen van afgestorven materiaal gebruikt men meestal poten.

Nadat van de **stek** de zijtakjes zijn verwijderd, wordt de stek onderaan schuin weggesneden. Dit is het snijvlak. Het principe is dat de stekken wortels vormen op het snijvlak. Je kunt die beworteling bevorderen door vanaf het snijvlak twee of drie repen bast van maximum 15 cm lengte weg te schillen en de stekken dan meteen in de grond te steken. Stekken kun je dichter bij elkaar zetten dan poten en na enkele jaren uitdunnen tot de gewenste onderlinge afstand (6 à 8 meter).

Bij het gebruik van **poten** knip voor het planten alle zijtakken af en snijd je de onderkant schuin af. Voor het maken van het plantgat, heb je meestal een grondboor nodig. Je mag niet dieper boren dan 75 cm. De laatste 25 cm duw je de poot gewoon verder de
grond in zodat hij steviger staat. Druk de grond rond de poot stevig aan om te beletten dat de nieuwe worteltjes beschadigd worden door beweging van de poot in een te ruim plantgat. Ook bij wilgenpoten kun je de beworteling in de hand werken door repen bast af te snijden, maar niet helemaal onderaan de poot: schil een paar stroken weg van de bovenste 30 tot 40 cm van het gedeelte dat de grond in gaat.

Als de poot lang genoeg is, kun je meteen na het planten de top afzagen, zodat je kersverse knotboom direct de gewenste hoogte heeft.

De plantafstand kan sterk variëren. Meestal wordt er bij stekken een plantafstand van 3 à 4 meter genomen. Indien de aanplanting goed opschiet kan er na 3 à 4 jaar uitgedund worden. Hierbij neemt men een deel planten weg om de onderlinge afstand te vergroten. Poten worden onmiddellijk op een afstand van 6 tot 8 meter van elkaar geplant.

Indien men voor een andere boomsoort dan wilg of populier (Zwarte els, Inlandse eik, ...) kiest dient men de bomen te planten met wortel. De onderhoudswerkzaamheden zijn in principe dezelfde, alleen zal afhankelijk van de groeisnelheid van de soort de frequentie van het ingrijpen variëren.

Soms is het noodzakelijk om de geplante bomen tegen vraat en schuren van dieren te beschermen. Een boommanchet kan hiervoor bescherming bieden. Als de bomen in contact kunnen komen met weidedieren dient er een deftige afrastering voorzien te worden met een afstand van minimaal 1 meter tussen boom en raster.

Vroeg in het voorjaar zullen er op de stam uitlopers verschijnen. Deze dienen zo snel mogelijk verwijderd te worden. Alle takken tot 30 cm van de top dienen verwijderd te worden. Hoe vlugger en vaker men dit doet hoe sneller de boom aan de top zal groeien. Natuurlijk worden de opschietende twijgen aan de top met rust gelaten. Wanneer er aan de top teveel twijgen zijn ontstaan worden deze in de tweede winter na het jaar van aanplanten uitgedund tot 6 à 8 scheuten. Dit is het stikken of uitlichten.

De volgende winter worden de bomen dan voor de eerste maal echt geknot. Twee jaar na het knotten wordt de gegroeide pruik (de bezemachtige kroon van takken op de knot) gestikt. Vanaf nu wordt er steeds verder gewerkt met 8 tot 12 mooie takken. Dit zorgt ervoor dat alle takken goed verankert zijn op de knot en voorkomt zwakke stompen die geen hergroei meer geven.

Hieronder een simpel onderhoudsschema voor de eerste levensjaren van een knotwilg:

Winter	Aanplant stekken
Groeiseizoen	uilopers verwijderen, stam opsnoeien
1e winter	
groeiseizoen	uitlopers verwijderen, stam opsnoeien
2e winter	stikken tot 6 à 8 scheuten
3e winter	knotten
4e winter	stikken tot 8 à 12 mooie takken
6e winter	knotten

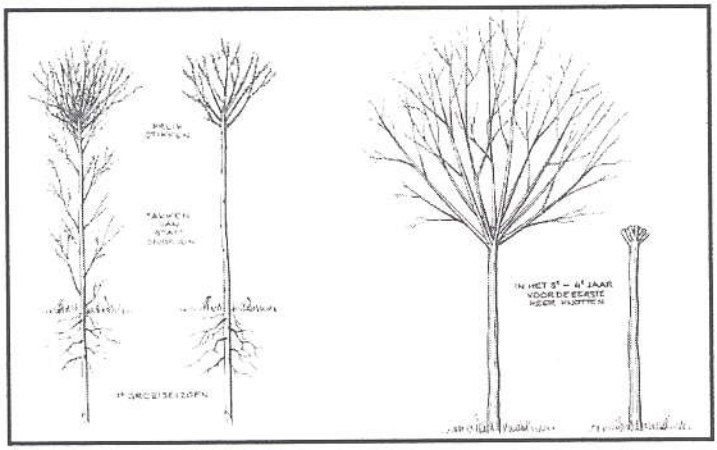

3. Het knotten van bomen

a. Het tijdstip en de frequentie van knotten.

Het knotten van bomen kan het best gebeuren als de sapstroom stil ligt, de periode van half november tot begin maart. Knotten bij vorst is af te raden omdat wonden kunnen invriezen.

Zachte houtsoorten zoals Wilg en Es kunnen om de 6 à 8 jaar geknot worden. Soorten zoals Eik om de 8 à 10 jaar.

Regelmatig knotten is noodzakelijk om de gezondheid van de knotboom te garanderen. Te grote takken kunnen door hun gewicht uitscheuren. Ook groeien grotere wonden trager dicht waardoor deze plaats een intredepoort blijft voor schimmels en rot, bovendien vraagt het toegroeien van zo een wonde veel energie. Oudere en verzwakte bomen kunnen hierdoor afsterven.

Te vaak knotten is ook niet goed omdat de boom tijd heeft om te herstellen. Door te vaak te knotten put je de boom uit waardoor hij verzwakt.

b. Knotten

Het moeilijkste bij het knotten is de eerste tak omdat er in de knot weinig ruimte is voor het zaagblad. Hierdoor kan men best beginnen te werken aan de minst ontwikkelde zijde van de knot, ook het verwijderen van de kleinere takken kan de werkruimte vergroten. Het best werk je van onder naar boven zodat er geen takken blijven hangen in andere takken. Verwijder tijdens het knotten regelmatig het takafval zodoende dat men veiliger kan werken.

Bij het afzagen van dikkere takken is het belangrijk om inscheuren te vermijden. Begin daarom hoog genoeg aan de tak te werken en zaag eerst een inkeping aan de onderkant van de tak (1). Daarna zaag je de tak langs de bovenzijde door, de tak zal niet inscheuren omdat er reeds onderaan een zaagsnede zit (2). Als de takverwijderd is zaag je de stomp op de gewenste lengte (3).

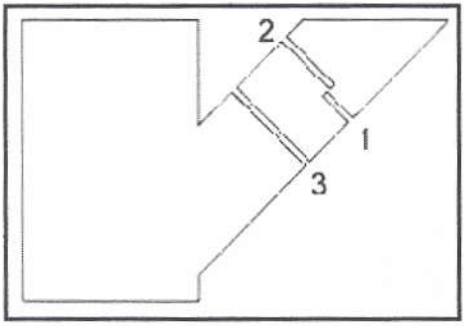

Indien je een groep of rij knotbomen knot kan je ze best niet allemaal tegelijk knotten. Dit brengt variatie in de bomenrij wat goed is voor de aanwezige planten en dieren (beschaduwing, schuilgelegenheid, ...)

c. Afwerken van de knot

Bij het knotten moet je steeds een deel van de tak laten staan. Op deze stomp staan namelijk de ogen waaruit het volgende jaar de nieuwe takken ontstaan. Als regel geldt dat de afstand van de blijvende takstomp dezelfde is als de diameter van de tak. Probeer de wonden zo klein mogelijk te houden, liever twee kleine dan één grote wonde. Zorg er ook steeds voor dat je de takken schuin afwerkt. Hierdoor blijft er geen water op de wonde staan, krijgt rot minder kans en groeit de wonde sneller dicht.

4. <u>Wat met het afval</u>

Bij het knotten van bomen komt er zeer veel groenafval vrij. Hiermee kan men allerlei dingen doen. Men kan het ter plaatse verwerken. In onze reservaatgebieden kiezen we meestal voor deze optie. De dunnere takken zetten we in hopen of leggen we op rillen zodat deze als schuilplaats voor dieren kan dienen. Thuis kan je dit dunnere materiaal verwerken in een vlechtwand of men kan het versnipperen. Het dikkere hout kan gebruikt worden als brandhout.

Eventuele wilgentenen kunnen door de "knutselaars" gebruikt worden om manden te vlechten. Deze laatste afgewerkte producten mogen steeds bezorgd worden aan de ondertekenaar van dit artikel.

Bart Hoeymans

Geraadpleegde (bij momenten gekopieerde) literatuur:
- Cursustekst "Knotbomen" van Inverde,
- Folder "Knotbomen onder de Loep", Regionaal landschap Zenne, Zuun & Zoniën vzw.

Adverteerders gezocht !

U zal gemerkt hebben dat het Bieteutje eindelijk druktechnisch een stap voorwaarts heeft gezet. Misschien herkent U nu zelfs eindelijk de mensen op de foto's? We hebben deze stap voorwaarts alvast één keer gezet omdat we vinden dat onze leden recht hebben op een afdelingstijdschrift van een redelijk niveau. Mogelijk kunnen we deze inspanning verderzetten, mogelijk kunnen we de drukkwaliteit zelfs nog verbeteren. Maar dat zal in de eerste plaats afhangen van de respons op deze oproep.

Het drukwerk kost ons nu ongeveer 400 euro per uitgave. Dat is voor een afdeling als de onze bijzonder veel geld. Dat bedrag kunnen we niet elke keer ophoesten. Dat zou om een totale investering, op jaarbasis, van 1 600 euro gaan. We zouden daarom advertentieruimte ter beschikking willen stellen aan bedrijven en/of personen, om op die manier de kostprijs te drukken. Neem daarom contact op met drej.oomen@telenet.be

Wat is LEADER?

LEADER staat voor 'Liaison Entre Actions de Dévelopment de l'Economie Rurale' en is een Europees subsidiëringprogramma voor plattelandsontwikkeling. Het is ook een unieke methode van samenwerken van onderuit georchestreerd en dit specifiek voor actoren op het platteland. Het biedt kansen aan vernieuwende en duurzame initiatieven op het platteland, bedacht en uitgewerkt door mensen van ter plaatse.

Dit jaar is in onze regio de MarkAante Kempen opgericht als Leader-gebied en erkend voor de periode 2008-2013. Tijdens deze periode kunnen projecten rekenen op Europese, Vlaamse en Provinciale steun en middelen.

Over LEADER MarkAante Kempen

Het LEADER-gebied MarkAante Kempen is gesitueerd in het noorden van de provincie Antwerpen en wordt gevormd door 10 Noordkempische gemeenten: Arendonk, Baarle-Hertog, Hoogstraten, Merksplas, Ravels, Rijkevorsel, Brecht (excl. St.-Job), Essen, Kalmthout en Wuustwezel. De totale oppervlakte van het gebied bedraagt 635.36 km², waarvan 9,57% (60,78km²) niet ruraal is. Het LEADER-gebied MarkAante Kempen telt iets minder dan 140.000 inwoners.

'Iedereen mee op de kar'

Dat is de slogan van LEADER-gebied MarkAante. Zoveel mogelijk mensen met ideeën in het gebied bereiken en er samen iets moois van maken!

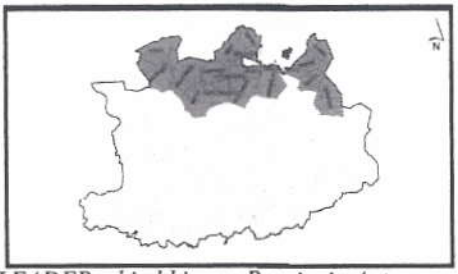

LEADERgebied binnen Provincie Antwerpen

De Plaatselijke Groep (PG)

Deze groep is de drager van de ontwikkelingsstrategie van het LEADER-gebied. De leden van de PG zullen deels actoren, deels gangmakers zijn. Het is een nieuw partnerschap en wordt evenwichtig samengesteld uit zowel actoren uit de private als uit de publieke sector. Het is een geheel van partners waarin de sociaal-economische milieus van het gebied evenwichtig en representatief vertegenwoordigd zijn. De keuze van de partners is weloverwogen. De ontwikkelingsstrategie moet immers gedragen worden door de ganse PG en de leden moeten door de positie die ze innemen kunnen bijdragen tot de uitvoering van de ontwikkelingsstrategie. Elk van de leden van de Plaatselijke Groep brengt ook zeer gediversifieerde en wederzijds complementaire competenties binnen in de groep. Op niveau van de besluitvorming vormen de economische en sociale partners en de verenigingen ten minste 50% van het plaatselijke partnerschap. Bijkomend worden er een aantal adviserende leden, zonder stemrecht, in een PG opgenomen worden. Ook leden van Natuurpunt zijn actief binnen de PG. Peter Symens zetelt als adviserend lid vanuit Natuurpunt Nationaal en Bart Royens als stemgerechtigd lid vanuit onze afdeling Markvallei.

Evenwicht tussen de private en de publieke sector

Bij de samenstelling van de Plaatselijke Groep werd rekening gehouden met het noodzakelijke evenwicht tussen leden die de private sector vertegenwoordigen en leden die namens de publieke sector zetelen. In totaal zullen er 22 effectieve leden zetelen in de Plaatselijke Groep: vanuit de private sector werden 11 leden opgenomen namens de plaatselijke actoren vanuit de publieke sector werden 11 leden opgenomen namens de besturen (gemeenten+provincie) uit het gebied De openbare besturen vormen dus niet meer dan de helft van de stemmen in de besluitvorming van de PG. Door deze uitgebalanceerde en wederzijds versterkende competenties, kan de samenstelling van de groep een goed functioneren van de Plaatselijke Groep én een goede uitvoering van het ontwikkelingsplan garanderen.

Missie MarkAante Kempen:
Valoriseren van het 'menselijk kapitaal' in al zijn diversiteit.

De 7 doelstellingen in een notendop:

Doelstelling 1:
Ondernemers, zowel agrarische als rurale, leren omgaan met de omgeving waarin ze werken. (maatschappelijk verantwoord en gebiedsgericht).

Doelstelling 2:
Bewoners betrekken bij het waarderen en ontwikkelen van de landschappelijke kwaliteit van het gebied.

Doelstelling 3:
Bewoners en actoren betrekken bij het verhogen van de leefbaarheid in de dorpen en in het gebied.

Doelstelling 4:
Het verbeteren van de kennis over het platteland bij bewoners en bezoekers, in het bijzonder over dit plattelandsgebied.

Doelstelling 5:
Bewoners en actoren leren het cultureel en levend erfgoed te waarderen.

Doelstelling 6:
Ontwikkelen van gebiedsgerelateerde toeristische producten en diensten.

Doelstelling 7 :

Ontwikkelen van intermediaire dienstverlening.

Wie kan een project indienen?

Eigenlijk kan iedere vereniging, gemeentebestuur of privé-persoon een project indienen. Voorwaarde is dat het beantwoord aan één of meerdere van de 7 vooropgestelde doelstellingen zodat het kadert in de geest van het LEADER-project.

Wanneer en waar kan het project ingediend worden?

Jaarlijks wordt er een oproep gelanceerd. De eerste projectoproep is net afgelopen in oktober 2008 en de eerste projecten werden reeds goedgekeurd in de Plaatselijke Groep en kunnen starten vanaf begin 2009. Een tweede oproep zal volgen in februari 2009.

Hoe lang mag een project duren?

Een project kan maximaal 2 jaar duren. De Plaatselijke Groep kan, na beraad, uitzonderingen toestaan. Het tijdsschema en de procedure van een projectindiening vindt u op de website www.leadermarkaantekempen.be

Over subsidies en prefinanciering

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen projecten die worden ingediend door privé-personen en projecten die worden ingediend door publiekrechtelijke actoren (vb. verenigingen of gemeentebesturen). Voor privé-initiatief geldt een maximum subsidie van 35% van de kost met een max. van 50.000 euro per jaar van uitvoering. Voor alle andere initiatieven geldt een max. financiering van 65% met een max. van 100.000 euro per jaar van uitvoering. Infrastructuur- en verbouwingswerken moeten als extra dimensie in het verhaal van de doelstelling(en) passen, maar mogen niet het doel van het project zijn.

Leader en Markvallei

Ook willen we met onze afdeling graag één of meerdere projecten indienen in samenwerking met onze collega's van andere Natuurpunt afdelingen uit het LEADER gebied MarkAante Kempen. Natuurpunt nationaal heeft ons reeds beloofd om ons financieel en administratief te steunen.
Ondertussen is er een groep mensen van Markvallei samengekomen om tijdens een heuse brainstorm sessie allerhande projecten uit hun mouw te schudden. Dit had een tiental bruikbare projectideeën als resultaat. Deze zullen gebundeld worden en voorgesteld aan de andere afdelingen voor concrete uitwerking. Hopelijk kunnen we dan tegen februari 2009 ons eerste project indienen.

Oproep!!!

Heb je zelf nog een idee dat in aanmerking kan komen, aarzel dan niet om de mensen van de werkgroep Beleid te contacteren (bart.karolien@scarlet.be).

Meer informatie
Secretariaat MarkAante Kempen
Bredabaan 737 bus 3
2990 Wuustwezel
Hooibeeksedijk 1, 2440 Geel
Tel. 014 85 27 07 (Geel)
Fax 014 85 36 15
Mobiel: 0474 589 771 (tijdens kantooruren)
miel.gilis@rurant.provant.be
www.leadermarkaantekempen.be

Ochtend aan het raam

Ik ben al negen dagen over tijd, zei je
het was een ochtend aan het raam
met je buik tegen het glas

het is best eng, wat denk jij dan?
de vraag bleef even hangen
in een ondoordringbaar licht

kijk, riep ik en wees, de kramsvogels zijn terug
maar jij kon ze niet zien
ze pikten nevelslierten los

we hoeven niets te kunnen, dat zei je nog
ik schoof tijdens het ontbijt
een hand over je rug.

Jef Aerts

Fototentoonstellingen 2009

In de polyvalente ruimte van de Klapekster zullen we in 2009 uitpakken met de volgende fototentoonstellingen :

Februari-maart-april-mei :

macrofotografie

Juni-juli-augustus-september :

- Natuurreservaten van NP en ANB in de Markvallei

Oktober-november-december-januari :

Natuurreisfoto's

Voor de eerst volgende reeks 'macrofotografie' zoeken we vergrote opnamen van kleine fauna- en flora-elementen zoals bloemen, paddestoelen, insecten, ... als detailopnamen van grotere elementen.

Alle foto's kunnen tot 20 januari ingestuurd worden naar verschraegen.wim@telenet.be en dit in de hoogst mogelijke resolutie.

Wim Verschraegen

Inzameling lege inktpatronen

Lege inktpatronen kan je vanaf nu ook deponeren in de Klapekster. We krijgen er met Natuurpunt een vergoeding voor.

Zin in een weekend weg?
Ga met Natuurpunt naar Dourbes!

Het Hemelvaartweekend belooft weer een prachtige tijd te worden... in elkaars goede gezelschap trekken we met onze afdeling naar Dourbes.
Dourbes is gelegen in de vallei van de Viroin. Een streek die bij menig Natuurliefhebber gekend is voor zijn rijkdom aan kalkgraslanden, orchideeën en vlinders.

Wij logeren in een prachtige locatie: de kasteelhoeve van Dourbes. Een erkend "Erfgoedverblijf". En dat is niet voor niets! De kasteelhoeve werd gebouwd rond 1860 door de voorouders van de huidige eigenares en ligt in een privépark van 28 ha dat zo'n 80 jaar geleden werd aangelegd.
We kunnen er met 43 personen logeren.

En dat is nog niet alles... De vallei van de Viroin is een natuurpark met een bijzondere wetenschappelijke waarde. 84 % van de Belgische fauna en flora is hier terug te vinden. En Hemelvaart is een prima periode voor de orchideeën... dat belooft!
Voor meer info: www.dourbes.com en www.pnvh.be

Wil je mee? Geef je dan nu op bij Ria Van Aelst (03 315 74 41 of Jaak.Ria.Brosens@telenet.be). De kostprijs wordt geschat op € 100 per persoon. Je krijgt een betalingsuitnodiging na je inschrijving.
(Nu starten de officiële inschrijvingen! Mocht je je naam al eens doorgegeven hebben bij een of andere gelegenheid. Doe het nu nog maar eens!)

ACTIVITEITENKALENDER

Maandag 29 december 2008 ***WERKMOMENT***

Deze morgen gaan we nog wat werken in de Halsche Beemden.
Waar ? Wanneer? Infobord Halsche Beemden op 9.00u
Verantwoordelijke: Bart Hoeymans (0479 79 93 61)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

Zondag 4 januari 2009 ***NIEUWJAARSWANDELING***

Tradities moet men behouden, daarom vandaag onze jaarlijkse Nieuwjaarswandeling gevolgd door een kleine nieuwjaarsdrink.
Waar ? Wanneer? De Klapekster om 9.00u (tot 11.00u)
Verantwoordelijke: Jack Govaerts (03 315 71 85)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

Donderdag 15 januari 2009 ***MUSEUMVERGADERING***

We komen samen met de werkgroep voor het museum, er is heel wat te bespreken.
Waar ? Wanneer? De Klapekster 20.00u
Verantwoordelijke: Geert Brosens (03 315 06 56)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

Vrijdag 16 januari 2009 ***FOTOLEZING***

We hebben allen belangstelling voor het ringen van vogels. Vandaag komt Ludo Berckvens ons hierover wat meer uitleg geven.
Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.00u
Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03 314 47 75)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

zondag 18 januari 2009 ***ZEELANDBUSREIS***

Vorig jaar trokken we naar de haven in Antwerpen, dit jaar gaan we weer met de bus naar Zeeland om de ganzen en andere overwinteraars te gaan bewonderen. Frans Broos zal ons op de beste plaatsen brengen om dit alles te zien.
De kostprijs voor deze uitstap: JNM-ers € 10, leden Natuurpunt € 12, niet-leden € 15.
Inschrijven tot 8 januari.

Waar ? Wanneer? De Klapekster om **8.00u** (tot ± 18.00u)
Verantwoordelijke: Jaak Bosens (03 315 74 41) E-mail: Jaak.Ria.Brosens@telenet.be
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

dinsdag 27 januari 2009 VERGADERING VERENIGINGSWERKING

Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.00u
Verantwoordelijke: Ingrid Brosens (03 314 47 75)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

zondag 1 februari 2009 ZONDAGSWANDELING

Vandaag trekken we naar de Bonte Klepper in Rijkevorsel. Jack laat ons dit typische en gevarieerd landschap zien.
Waar ? Wanneer? Om 9.00u aan Brug 8 (baan Rijkevorsel-Oostmalle)
Verantwoordelijke: Jack Govaerts (03 315 71 85)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

zondag 1 februari 2009 SPEURTOCHT JNM

Deze namiddag gaan we met JNM de speurneus spelen.
Waar ? Wanneer? De Klapekster van 14 tot 17 uur.
Verantwoordelijken : Arnold Wittenberg (03 315 00 17, arnoldwittenberg@gmail.com)
Organisatie: JNM Markvallei.

vrijdag 6 februari 2009 FOTOLEZING

Deze laatste lezing van dit jaar wordt door eigen leden verzorgd, we krijgen een blik op de Dolomieten door Bart Royens en daarna een bezoek aan Slovenië en Kroatië door Ria Van Aelst.
Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.00u
Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03 314 47 75)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

weekend 7-8 februari 2009 TUINVOGELS TELLEN

Dit weekend telt Natuurpunt over het hele land de vogels in de tuin tijdens de actie "Vogels voeren en beloeren". Neem deel en geef uw resultaten door.
Organisatie: Natuurpunt

zaterdag 21 februari 2009 ***VERENIGINGSAVOND***

Jaarlijks houden we een avond voor onze leden. Iedereen weet dat er dan heel wat te beleven valt. De werkgroep is er maanden mee bezig.
Deze avond vragen we een bijdrage van € 5, maar hiervoor krijgt u heel de avond eten en drinken.
Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.00u
Verantwoordelijke: Werkgroep feesten
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

zondag 22 februari 2009 ***OPROLLERSQUIZ JNM***

JNM gaat quizzen. De kennis van de leden wordt op de proef geteld.
Waar ? Wanneer? De Klapekster van 14.00u tot 17.00u
Verantwoordelijken : Lysander Fockaert
(lysanderfockaert@hotmail.com, 03 314 61 22)
Organisatie: JNM Markvallei

dinsdag 24 februari 2009 VERGADERING VERENIGINGSWERKING

Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.00u
Verantwoordelijke: Ingrid Brosens (03 314 47 75)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

zondag 1 maart 2009 ***ZONDAGSWANDELING***

We gaan deze morgen wandelen in De Regte Heide, een gebied dat door de meeste van ons niet zo bekend is. Dus een goede reden om mee te gaan.
Waar ? Wanneer? Kerkplein Minderhout om **8.00u**
Verantwoordelijke: Jack Govaerts (03 315 71 85)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei.

dinsdag 3 maart 2009 ***BESTUURSVERGADERING NP + JNM***

Waar? Wanneer? De Klapekster om 20.00u
Verantwoordelijke: Drej Oomen (03 315 02 45)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei.

zondag 8 maart 2009 ***WEIDEVOGELTOCHT JNM***

Alleen de ini's worden uitgenodigd voor deze tocht. Ze mogen zeker hun verrekijker niet vergeten.
Waar ? Wanneer? Kerkplein Meerle om 13.30u tot 17.00u (Meerle) of

17.30u (Hoogstraten)
Verantwoordelijke: Koen en Wout
Organisatie: JNM Markvallei

vrijdag 13 maart 2009 ***DEAD-LINE BIETEUT***

Artikels moeten binnenkomen bij Wim Verschraegen.

zaterdag 21 maart 2009 ***OPRUIMACTIE***

De jaarlijkse opruimactie van de milieuraad... een goede start van de lente!
Waar ? Wanneer? De Klapekster om 10.00u
Verantwoordelijke: Ingrid Brosens (03 314 47 75)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

dinsdag 24 maart 2009 ***VERGADERING VERENIGINGSWERKING***

Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.00u
Verantwoordelijke: Ingrid Brosens (03 314 47 75)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

zondag 29 maart 2009 ***OPROLLERPIEPACTIVITEIT***

JNM gaat zijn piepers nog eens verwennen met een mooie activiteit.
Waar ? Wanneer? De Klapekster van 14.00u tot 17.00u
Verantwoordelijke: Lysander en Jasper
Organisatie: JNM Markvallei

zondag 5 april 2009 ***ZONDAGSWANDELING***

Vandaag trekken we naar Kelsdonk in Etten-Leur. Jack laat ons een totaal onbekend gebied ontdekken. Laarzen zijn geen overbodige luxe.
Waar ? Wanneer? Vredesboom Meer om **8.00u**
Verantwoordelijke: Jack Govaerts (03 315 71 85)
Organisatie: Natuurpunt Markvallei

Data om nu reeds te noteren:

Zondag 10 mei: Vroege vogelwandeling met **"Spek en eieren"**
Weekend 21 tot 24 mei: Orchideeën weekend met verblijf in kasteelhoeve Dourbes.
Zondag 31 mei: Biesbosch met kleine bootjes
Weekend van 5 tot 8 november: Lac du Der.

Telgegevens trektelpost Castelreesche Heide

Van 23 augustus tot 22 oktober werd gedurende 195 uren 153.091 vogels geteld op onze trektelpost in de Castelreesche Heide.

AALSCHOLVER	4716
APPELVINK	25
BARMSIJS	13
BEFLIJSTER	0
BLAUWE KIEKENDIEF	2
BLAUWE REIGER	17
BOERENZWALUW	16787
BONTE STRANDLOPER	1
BOOMLEEUWERIK	381
BOOMPIEPER	68
BOOMVALK	14
BR. KIEKENDIEF	73
BUIZERD	70
BUIDELMEES	2
DUINPIEPER	3
FITIS	2
GAAI	369
GANS SPEC	0
GEELGORS	8
GEKRAAGDE ROODSTAART	1
GELE KWIK	292
GIERZWALUW	1
GOUDHAANTJE	15
GOUDPLEVIER	0
GOUDVINK	2
GRASPIEPER	4345
GRAUWE GANS	206
GRAUWE GORS	0
GRAUWE KIEKENDIEF	1
GROENLING	108
GROENPOOTRUITER	10
GROTE BONTE SPECHT	16
GROTE GELE KWIKSTAART	47
GROTE LIJSTER	140
GROTE PIEPER	2
GROTE ZILVERREIGER	11
HEGGENMUS	41
HOLENDUIF	391
HOUTDUIF	13611
HUISZWALUW	1155
IJSGORS	2
KAUW	919
KEEP	288
KEVI	13755
KEMPHAAN	3
KIEVIT	437
KLAPEKSTER	4
KLEINE BONTE SPECHT	3
KL.MANTELMEEUW	39
KLEINE STRANDLOPER	1
KNEU	1478
KNOBBELZWAAN	4
KOKMEEUW	473
KOLGANS	8
KOOLMEES	164
KOPERWIEK	12124
KRAANVOGEL	2
KRAMSVOGEL	854
KRUISBEK	76
LIJSTER SPEC	8
MEREL	50
OEVERZWALUW	41
PAAPJE	29
PIEPER SPEC	1
PIJLSTAART	4
PIMPELMEES	1173
PUTTER	169
PLEVIER SPEC	0
RIETGANS	0
RIETGORS	663
RINGMUS	172
RODE WOUW	3
ROEK	4
ROODKEELPIEPER	3
SIJS	305
SLECHTVALK	1
SLOBEEND	2
SMELLEKEN	5
SMIENT	28
SPERWER	200
SPREEUW	12914
STRANDLEEUWERIK	1
STAARTMEES	108
STORMMEEUW	45
TAPUIT	24
TJIFTJAF	16
TOENDRARIETGANS	0
TORENVALK	11
TURKSE TORTEL	3
VELDLEEUWERIK	4633

VINK	53980
VISAREND	8
VUURGOUDHAANTJE	1
WATERSNIP	133
WATERPIEPER	1
WESPENDIEF	26
WILDE EEND	45
WINTERTALING	14
WITGATJE	8
WITTE KWIK	562
WULP	32
ZANGLIJSTER	3578
ZEEAREND	1
ZILVERMEEUW	18
ZWARTE OOIEVAAR	6
ZWARTE ROODSTAART	3
ZWARTE KRAAI	20
ZWARTE MEES	458
ZWARTE RUITER	1
TOTAAL	153091

Choufke

Hallo natuurvrienden .

Kijk nou wie we op een kille morgen in onze tuin , bij de vijver zagen staan .Choufke .

Zou hij komen vissen of zijn familie komen bezoeken ????
Inmiddels heeft Choufke vele klusjes opgeknapt in de tuin .
Ook heeft hij al een berg hout verzamelt en klein gemaakt voor de houtkachel .

Nu het wat kouder wordt buiten en de dagen korten, heeft hij zich binnen genesteld .
Choufke heeft een knus plekje gevonden naast de kerststal .
Volgens mij houdt hij wel van de kerstsfeer .

Een gouden tip; wees zorgzaam voor de natuur en misschien komt hij dan vroeg of laat ook bij u eens langs .
Hou hem in de gaten .

Groetjes

Luc en Rita van Dun – Goetschalckx

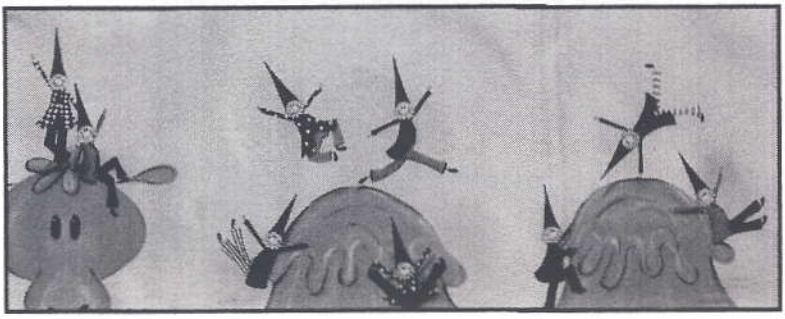

Grensploetertocht

Na veel gebabbel en geleuter rond de Klapekstertoog hebben we besloten om onze plannen voor een heuse grensploetertocht concreet uit te werken.

We willen immers een wandeltocht organiseren langs de grens van Natuurpunt Markvallei en ons voorlopig beperken tot Hoogstraten en de deelgemeenten. Na een ruwe schatting komen we volgens onze metingen op 70 à 80 km. Het is de bedoeling dat we zoveel mogelijk de grens volgen langs de verschillende natuurgebiedjes en dat we verspreid over 3 weekends de tocht op 3 jaar kunnen voltooien. Op deze tocht, waarbij één primitieve overnachting is voorzien (tent, schuur, ...), zal de nodige aandacht aan onze natuur worden geschonken.

De eerste tocht start aan de grot van Meersel-Dreef om zo via de Elsakker, Goudberg, Bleke Heide, Oosteneind, Bollekens, Gouverneursbossen in de Halsche-Beemden aan te komen waar we een overnachting zoeken (mogelijk met tent aan de Halsche-Beemden ?). De volgende dag gaat de wandeling langs het Merkske richting Minderhout dorp om daarna de Mark te volgen en verder te gaan langs de grens naar Wortel-Kolonie om zondags aan de komen aan de Klapekster waar we van de eerste ploetertocht kunnen bekomen met ... .

Het is de bedoeling om het jaar daarop terug te vertrekken aan de Klapekster en de 'grensroute' verder te zetten om in het derde jaar terug aan de grot aan te komen.

Ieder jaar zal er een getuigschrift worden overhandigd. Diegene die 3 jaar de tocht meegewandeld heeft en bijgevolg de hele Hoogstraatse grensploetertocht overleefd heeft, zal een uniek 'ploetertochtdiploma' bekomen.

Reserveer alvast 22 en 23 augustus voor de eerste ploetertocht!

Meer info later !

Wim & Gie

Klimaatwijk Natuurpunt Markvallei van start

Op 1 november is de campagne Klimaatwijken gestart. Natuurpunt Markvallei doet dit jaar ook mee met 9 gezinnen. Samen zullen zij proberen om deze winter 8% energie te besparen. Dit is goed voor het milieu (en voor hun portemonnee)!

Hierbij enkele energiebesparingstips die ook jouw kunnen helpen om 2009 energiezuinig in te zetten:

Gebruik je gordijnen.
's Avonds de gordijnen sluiten kan je helpen om ongeveer € 30 te besparen.

Deuren toe.
Deuren sluiten wanneer de verwarming brandt levert ongeveer € 40 op.

Zet je verwarming uit.
Zet je verwarming een uur voor het slapen uit. Je woning heeft nog voldoende warmte opgeslagen. Uiteraard ook wanneer er niemand thuis is. Dit geeft een besparing tot 25%.

Ontlucht je radiatoren.
Ontlucht je radiatoren regelmatig. Lucht in je radiatoren zorgt voor een minder goede warmteoverdracht. Hierdoor moet je ketel veel langer branden om de juiste temperatuur te bereiken. Begin altijd met de laagste radiator en eindig met de hoogste.

Neem een douche.
Een douche verbruikt maar de helft van een bad. Voor een gezin van 4 personen kan dit een waterbesparing van maar liefst 23.000 l water opleveren! En al dit water moet dan nog verwarmd worden…

En is het je al opgevallen dat al deze tips alleen een beetje moeite kosten?

Uit de Oude Doos

In 1948 verscheen bij "De Nederlandsche Boekhandel" het boek "Broedvogels in de Kempen" van Frans Segers stichter van "De Wielewaal". Hij beschrijft hierin 124 broedvogels uit onze streek, ruim doorspekt met mooie anekdotes. Het was het resultaat van 30 jaar onverdroten werken en speuren in de wilde natuur, om het met zijn eigen woorden te zeggen.

Hieronder vind je een tweede stukje terug over een, toenmalige, broedvogel uit onze streek. De naam werd in de tekst vervangen door ???. We willen er immers een kleine wedstrijd aan verbinden. Indien je een vermoeden hebt over welke vogel het gaat, mag je de naam doormailen naar volgend mailadres: bart.karolien@scarlet.be **vóór 31 maart 2009 met vermelding van je naam en adres**. Uit de juiste inzendingen zal een gelukkige winnaar getrokken worden die een consumptie naar keuze mag nuttigen in De Klapekster!!!

De vorige "Uit de oude doos" ging over de Ortolaan die in het begin van de 20ste eeuw nog in onze streek voorkwam maar nu zelfs uitgestorven is in Vlaanderen. Gelukkige winnaar is Wim Verschraegen. Hij mag in de Klapekster een gratis drankje nuttigen.

Op 9 mei 1940 zag ik, samen met drie andere personen, in den "Brakeleer" te Oud-Turnhout, het mannetje en het wijfje van den ??? tot op zulke hoogte opschroeven, dat het ons zelfs met den kijker onmogelijk was de soort te bepalen; dan schoten zij in duizelingwekkende schuine vaart neer tot op eenige meters van den heidegrond, raakten den bodem niet, doch schoven een tiental meters op die lage hoogte vooruit, om dan weer op te stijgen en op dezelfde wijze te dalen. Aldus liet de ???, met zijn scherpe vleugels, zijn stokstaart, zijn ingetrokken kop en zijn zwarte oogvlek ons genieten van zijn paringsvlucht.

Op 4 mei van het volgende jaar zag ik hem hetzelfde uithalen in Ravelskamp. Soms blijft een der vogels wel een halve minuut in de lucht hangen, om dan als een steen tot op een paar meters van den anderen neer

te stuiken. Onze kleine ??? zoekt de uitgestrekte, rustige heidevlakten op om daar zijn vliegkunst te toonen.

Gewoonlijk zal hij in de buurt een nestgelegenheid zoeken; hij geeft de voorkeur aan een oud kraaiennest bij den rand van het Bosch, zooals dit in Oud-Turnhout het geval was, of in een eenzamen vliegden. Dit beteekent echter niet, dat zijn nest slechts op deze plaatsen zou te vinden zijn, neen, want in het jaar 1943 vond ik er zelf een midden in een oeroud Bosch, maar toch in een oud kraaiennest. Hij durft beslag leggen op dat van roeken, reigers, vlaamsche gaaien, eksters, boschduiven en zoo meer. Hij richt het naar eigen smaak in, door er wat aan toe te voegen of er wat uit te verwijderen.

Het nest, door een groepje heeren te Herentals gevonden, bevatte 3 eieren; de geelachtige bruine ondergrond er van was bespikkeld met onregelmatige vlekken. Tegelijk ontdekten zij de overblijfsels der geplukte slachtoffers; onder verscheidene boomen werden staartpluimen van volwassen boerenzwaluwen en veeren van leeuwerikken aangetroffen. Onze ijverige leider zat dadelijk in den boom en gaf ons een zoo nauwkeurig mogelijke beschrijving der drie eieren.

Deze worden om de twee of drie dagen gelegd en de bebroeding neemt een aanvang volgens de gesteltenis van het broedvogeltje. Het is een feit, dat het wijfje één week vóór het eerste ei soms langen tijd ononderbroken op het nest doorbrengt. Over de beteekenis daarvan loopen de meeningen zeer uiteen. De ondervinding heeft geleerd, dat sommige vogels na het eerst, andere na het tweede ei beginnen te broeden.

Allen gaan er over akkoord, dat en het wijfje, en het mannetje zich daarmee belasten – over ieders aandeel spreken wij liever niet – en dat dit laatste de broedster voedsel aanbrengt. Die oogenblikken zijn éénig: eerst zal het mannetje roepen; heeft het insecten bij, dan brengt het die zelf aan het wijfje (of later aan de jongen); is het een groote brok, dan wordt met een vlugge zwenking de prooi aan het wijfje geschonken, die deze dan zelf verorbert of voor de jongen aan stukken trekt. Bij hetzelfde ??? nest te Herentals zagen E.H. Vleugels, de heer Jan De Vocht en ik, met welke verbazende vlugheid het overreiken der prooi geschiedt.

Op 14 juli 1943 werden de drie jongen gefotografeerd. Zij waren toen bijna 14 dagen oud en hun donzig pak scheen eer grauw dan wit; de iris was bruinachtig, de rand om de oogen en de huid boven de snavel grijsachtig, een weinig opvallende kleur, die goed met de rest harmonieerde. De pooten waren geel.

Het feit, dat de ??? voor zichzelf en zijn jongen boerenzwaluwen weet te bemachtigen, werd nogmaals bevestigd: op het nest zelf, evenals onder de boomen in de onmiddellijke nabijheid, ontdekten wij de buitenste stuurpennen van deze vogels. Op 17 juli 1940 bemerkten de heeren Jozef en Karel Wens te Merksplas, hoe de ??? jonge zwaluwen van de electrische leiding wegkaapte. Men mag daaruit echter niet besluiten, dat het ??? moet vervolgd worden, integendeel: onze insectenjager dient beschermd, en als verschijning, en als prachtige schakel in den ketting der ???. Wij vermelden echter deze feiten om niet het verwijt op te loopen, dat wij den vogel niet afschilderen volgens zijn werkelijke gedragingen in de wilde natuur.

Bart Royens

Op 25 november was het weer grote kuis in de Klapekster.
Ook nog op zoek naar een goed voornemen voor 2009?
Kom bij de vaste kuisploeg van de Klapekster en steek om 2 à 3 weken eens de handen uit de mouwen.
Interesse? Neem contact op met May (woningenmartens@hotmail.com)

Vissen op het behang

De zeezeilen van overdag
zijn in de nacht mijn
lakens van het dekbed.

Al dromend drijft mijn matras
als vissersboot met sleepnet.
Het net vist 't licht van
de sterren uit de zee.

De vloed neemt de vissersboot mee;
ik zeil voorbij de horizon,
verder dan iemand ooit komen kon.

Voor de dag gaat beginnen,
dobber ik langs de vissen
op het behang mijn
slaapkamer binnen.

Jet Manhro

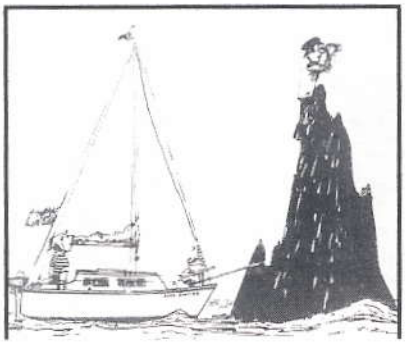

natuurpunt Markvallei

WELKOM in het bezoekerscentrum DE KLAPEKSTER.

Elke zondag open vanaf 13 uur

Verenigingslokaal Natuurpunt Markvallei en JNM Markvallei
Drankgelegenheid/terras
Jan Spannenburgmuseum
bezoekersruimte
tentoonstellingen
cursussen
lezingen
vergaderingen

Contact :
Voorzitter : Drej Oomen – 03/315.02.45
De Klapekster : Koen Verschueren – 03/314.24.15

Fotoverslag Geschenkenbeurs

Pinterest

Een prettig kerstfeest en een gezond nieuwjaar!

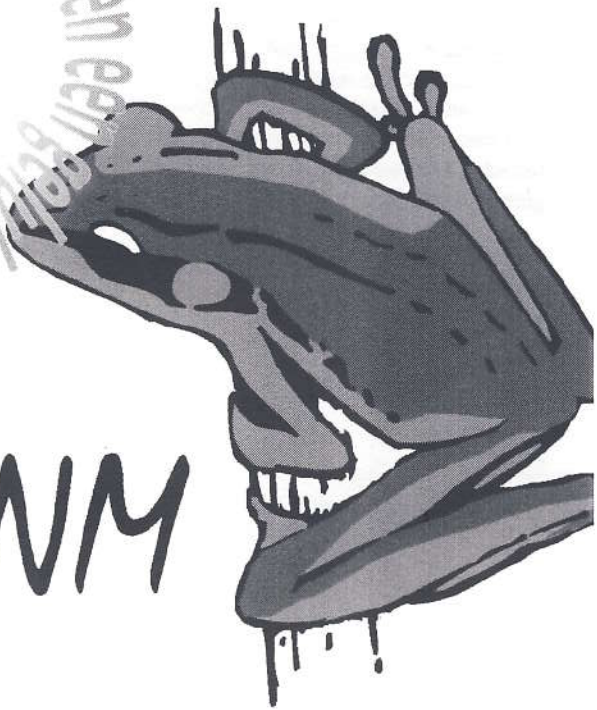

JNM

Voorwoord.

Bij deze weeral een nieuwe piniteut.
2008 eindigt en er staat alweer een nieuw jaar voor de deur. Dit wordt weer een boeiend jaar vol JNM activiteiten.
Vandaag werd bekend gemaakt dat de EU, onder voorzitterschap van president Sarkozy, het klimaatplan heeft goed gekeurd. Het '20-20-20' pakket zegt dat de EU tegen 2020 de uitstoot van broeikasgassen zal terugdringen tot 20% onder het peil van 1990. Ook zou 20% van de energie moeten komen van hernieuwbare bronnen, zoals wind- en zonne-energie.
Vandaar dat er in deze piniteut een artikel zal staan over windmolens (windenergie) en warmtekrachtkoppeling (warmte- & elektrische energie). Hoogstraten voorziet 6.200 gezinnen van groene stroom, dit is dus heel groot Hoogstraten. Dus we zijn al goed op weg om deze doelstellingen te halen, maar het zal nog wel wat moed en werk vragen.
Zelf kan je thuis ook meedoen zoals de verwarming enkele graden naar beneden zetten en een trui aandoen. Spaarlampen gebruiken i.p.v. gloeilampen. En nog veel meer.

In de volgende piniteut zal het langverwachte artikel komen over 'de oprollers'.

Alvast een prettig kerstfeest en spetterend 2009 en dat het nog veel mag sneeuwen!

De begeleiding.

Warmtekrachtkoppeling

Wat is dat?

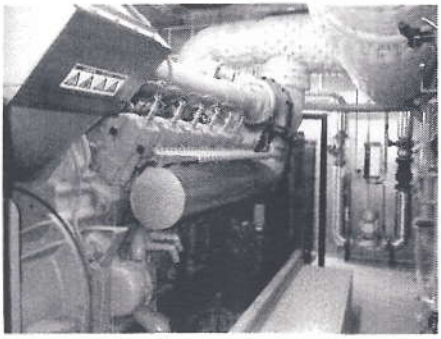

Warmtekrachtkoppeling (afgekort WKK) is de gecombineerde, gelijktijdige productie van warmte en elektriciteit. Hierbij worden warmte en elektriciteit dus in eenzelfde installatie opgewekt. Daarbij wordt de warmte, die in een gewone elektriciteitscentrale verloren gaat, gerecupereerd voor industriële processen, verwarming van gebouwen of serres, enz. Gemiddeld besparen kwalitatieve warmtekrachtinstallaties in Vlaanderen ongeveer 16% energie ten opzichte van de gescheiden productie van dezelfde hoeveelheid elektriciteit en warmte in een elektriciteitscentrale en een ketel.

Hoeveel elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling?
In 2006 bedroeg de totale elektriciteitsproductie in warmtekrachtinstallaties 14% van het elektriciteitsverbruik.

Is WKK ecologisch?
Ja, want een wkk doet de uitstoot van vervuildende stoffen met gemiddeld 10 à 15 % dalen in vergelijking met de afzonderlijke productie van elektrische en warmte energie.

Heeft dit nog andere voordelen?
Een toename van het aantal warmtekrachtkoppelingsinstallaties zorgt er bovendien voor dat de elektriciteitsproductie wat opschuift van een sterk centrale productie naar een meer gedecentraliseerde productie. Een dergelijke decentrale productie veroorzaakt minder transportverliezen, en maakt een klant minder afhankelijk van één centrale, waardoor de beschikbaarheid van elektrische energie vergroot.

Van luchtstroom tot elektrische stroom

Een **windturbine** bestaat uit drie hoofdbestanddelen: de **gondel** of de eigenlijke machinekamer, **wieken** die samen de **rotor** vormen en een **mast**. De gondel bevat de rotoras, meestal een **tandwielkast**, en de **generator**. Een windturbine van 2 MW heeft als typische afmetingen een rotordiameter van 80 meter en een masthoogte van 78 meter. Het gewicht van zo'n turbine bedraagt 265 ton.

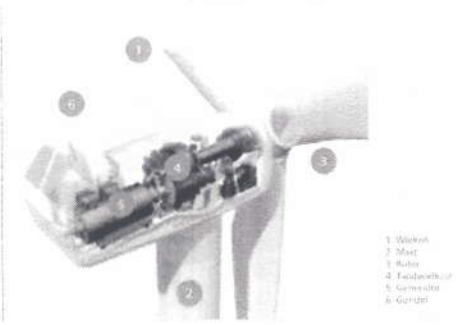

Wanneer de wind de wieken laat draaien, zet de tandwielkast in de gondel het lage toerental van de rotor om in een hoger toerental van de generator. Die zorgt voor de opwekking van elektriciteit, waarna een transformator aan de voet van de mast de spanning van de stroom opvoert. De aansluiting op het elektriciteitsnet gebeurt met een ondergrondse kabel zodat er geen hoogspanningslijnen en masten zijn.

Op de top van de windturbine staat een meetinrichting voor de windsnelheid en de windrichting. Met die meetresultaten stuurt een microprocessor een motor die de gondel kruit (draait) zodat het rotorvlak altijd loodrecht op de wind staat. De werking van elke windturbine wordt apart en continu opgevolgd. De exploitant bestuurt al zijn windturbines on line, vanuit één plaats.

De snelheid van de wind bepaalt de energieproductie van een windturbine. Die is bijgevolg veranderlijk en moeilijk voorspelbaar. Windturbines draaien pas als de windsnelheid 3 tot 4 meter per seconde (m/s) bedraagt, om hun volle vermogen te bereiken bij een windsnelheid van 12 tot 15 m/s. Bij 25 m/s of meer worden de windturbines om veiligheidsredenen stilgelegd. Om op elk ogenblik de continuïteit van de elektriciteitslevering te verzekeren moet een producent dus elders de nodige reservecapaciteit voorzien of aankopen.

Windturbines moeten ook voldoende ver van elkaar staan om productieverlies te vermijden. De tussenafstand bedraagt minstens vier rotordiameters.

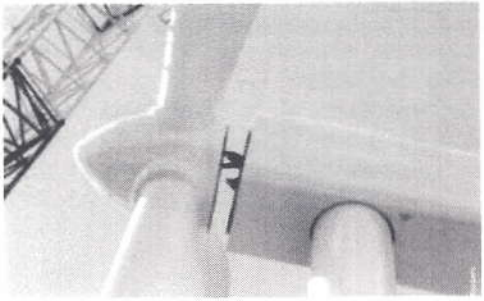

CONTACTGEGEVENS ANDERE VERENIGINGEN

JNM MARKVALLEI	VELT NOORDERKEMPEN	VMPA HOOGSTRATEN
Arnold Wittenberg Gestelsestraat 22 2321 Meer ☎ 03 315 00 17 *arnoldwittenberg@gmail.com*	Jan Horsten Grote Plaats 33 2323 Wortel ☎ 03 314 22 55	Jack Govaerts Donckstraat 12 2321 Meer ☎ 03 315 71 85 *JackGovaerts@freeworld.be*

CONSERVATORS NATUURGEBIEDEN

HALSCHE BEEMDEN (MIND.) ASCHPUTTEN (MEER) FRANKENBERG (MEER) Jack Govaerts Donckstraat 12 - 2321 Meer ☎ 03 315 71 85 *JackGovaerts@freeworld.be*	PATERSWIEL (MRS-DR.) Drej Oomen zie hoger LANGE BEEMDEN (HOOGS.) Stijn Leestmans zie hoger

CONTACTPERSONEN WERKGROEPEN NATUURSTUDIE

VOGELWERKGROEP Stijn Leestmans zie hoger	PLANTENWERKGROEP Jack Govaerts zie hoger
WERKGROEP ONGEWERVELDEN Bart Hoeymans zie hoger	AMFIBIEËN-, REPTIELEN- EN VISSENWERKGROEP Bart Hoeymans zie hoger
ZOOGDIERENWERKGROEP Dimitri Van Pelt Moerstraat 48 – 2320 Hoogstraten ☎ 0476 90 72 49 *dimitri.vanpelt@ua.ac.be*	WERKGROEP NATUURFOTOGRAFIE Wim Verschraegen zie hoger

WEBSITES NATUURWERKGROEP MARKVALLEI

Website Natuurpunt Markvallei:	www.natuurpunt.be/markvallei
Website JNM Markvallei:	www.jnm.be/markvallei
Foto's activiteiten NP Markvallei:	http://activiteitenmarkvallei.spaces.live.com
Foto's werken De Klapekster:	http://natuurhuis.spaces.live.com
Foto's Reservaten in de Markvallei:	http://natuurgebiedenmarkvallei.spaces.live.com

STEUN ONS

RESERVATENFONDS 523-0453829-41

Jeugdbond voor Natuur en Milieu afdeling Markvallei

contactpersoon
Arnold Wittenberg
Gestelsestraat 22
2321 Meer
03 315 00 17
arnoldwittenberg@gmail.com
www.jnm.be/markvallei

Lidmaatschap

Natuurpunt
Overschrijving van 20 EUR op
230-0044233-21
van Natuurpunt vzw.
Lidmaatschap geldt voor het volledige gezin.

Jeugdbond voor Natuur en Milieu
Overschrijving van 16,50 EUR op
001-2280592-04
van JNM vzw
Een tweede gezinslid van dezelfde leeftijdscategorie (8j-12j / 12j-25j) betaalt 10,50 EUR

U ontvangt het afdelingstijdschriftje 't Bieteutje en een nationaal tijdschrift

Natuurwerkgroep Markvallei Kalender 2009

De Klapekster
Kolonie 41
2323 Wortel

Elke zondag open vanaf 13.00u
Jan Spannenburgmuseum vrij toegankelijk

Natuurpunt Markvallei

contactpersoon
Drej Oomen
Klein Eyssel 29a
2328 Meersel-Dreef
03 315 02 45
0476 53 58 44
drej.oomen@pandora.be
www.natuurpunt.be/markvallei

datum	activiteit	begin	einde	afspraakplaats	opmerking
zo 04/01	Nieuwjaarswandeling te Wortel Kolonie	09.00	12.00	De Klapekster Wortel Kolonie	
zo 01/02	Wandeling Bonte Klepper	09.00	12.00	Brug 8 langs hoofdweg tussen Rijkevorsel en Oostmalle	
vr 13/02	Nacht van de Duisternis	20.00		De Klapekster Wortel Kolonie	
zo 01/03	Wandeling Regte Heide	08.00	12.00	Kerkplein Minderhout	
zo 05/04	Wandeling Kelsdonk te Etten-Leur	08.00	12.00	Vredesboom Meer	laarzen
zo 10/05	Vroegevogelwandeling in Castelreesche heide en Halsche Beemden	06.00	10.00	De Klapekster Wortel Kolonie	laarzen, achteraf mogelijkheid voor ontbijt met spek & eieren in de Klapekster
zo 07/06	Wandeling Maatjes te Nieuwmoer	08.30	12.00	Kerk Nieuwmoer	laarzen
vr 31/07	Nachtvlinders in Den Elsakker te Meerle	21.00		Den Elsakker aan ingang Chaamseweg te Meerle	Vlinder-mee-weekend Vlaanderen
zo 02/08	Dagvlinderwandeling	14.00	16.00	De Klapekster Wortel Kolonie	Vlinder-mee-weekend Vlaanderen
vr 28/08	Nacht van de Vleermuis	20.00		De Klapekster Wortel Kolonie	
zo 06/09	Wandeling Broskens	09.00	12.00	Kerkplein Minderhout	laarzen
zo 04/10	Wandeling te Wortel Kolonie	14.00	16.30	De Klapekster Wortel Kolonie	
zo 15/11	Wandeling Castelreesche Heide	14.00	16.30	De Klapekster Wortel Kolonie	
zo 06/12	Wandeling Strijbeekse Heide en Bleeke Heide	09.00	12.00	Kerkplein Meerle	

Tijdens de wintermaanden zijn er ongeveer tweewekelijks dialezingen rond diverse thema's – telkens op vrijdagavond vanaf 20.00u in De Klapekster
Data 2009: 16/01 – 06/02 – 02/10 – 16/10 – 30/10 – 13/11 – 27/11 – 11/12